

Mandát, Jaroslav

Vzpomínka na S.G. Vilinského

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1986, vol. 35, iss. D33, pp. 125-126

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/107584>

Access Date: 23. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

nakladatelství Františka Borového v Praze naši antologii českých písní kramářských a když jsme na konci třiatřicetistránkového úvodu vyjmenovali asi 65 muzeí a knihoven, jejichž sbírky kramářských písňových tisků jsme díky profesorovi Stanislavu Součkovi mohli před lety prostudovat.

Knihla *České písně kramářské*, vyšla v Praze v polovici října 1937, byla velmi úspěšná a je snad ještě dnes přijímána — hlavně ovšem už ve svém pozdějším vydání z roku 1949 — příznivě; já ji však nemohu brát do rukou jinak než jako svědectví o tom, jak dalekosáhle se může vytvářet dobrý a účelný skutek, a také jako památníček laskavého vědce-učitele v mém životě.

Robert Smetana

VZPOMÍNKA NA S. G. VILINSKÉHO

V roce 1986 uplyne 110 let od narození prvního profesora ruské literatury na nově založené univerzitě v Brně Sergije Grigoroviče Vilinského, laskavého učitele a ušlechtilého člověka. Hovořil k nám, tehdejšími studentům, nejen slovem, ale i láskyplným srdcem.

Životní i vědecká dráha profesora S. G. Vilinského (pomineme-li jeho dětství a léta učednická) vlivem historických událostí jeho doby se dělí podle principu geografického a jemu celkem odpovídající intenzitě práce S. G. Vilinského v té či oné vědní oblasti na tři období: na období oděské (1900—1919), bulharské (1920—1923) a brněnské (1923—1949).

S. G. Vilinskij se narodil 3. září 1876 v rodině štábního důstojníka v Kišiněvě. V roce 1900 absolvoval filologická slovanská studia na univerzitě v Oděse. Po několika letech působení na gymnáziích vrátil se na univerzitu v Oděse, na níž pak díky své pílí a nadání rychle postupoval v hodnostech. V roce 1903 se stal soukromým docentem. V roce 1909 byl jmenován mimořádným a už v roce 1914 řádným profesorem. V roce 1915 byl zvolen prorektorem. V tomto oděském údobí věnoval pozornost převážně studiu staroruských památek. S oblibou zkoumal literární historii staroruských legend a životopisů svatých s cílem postihnout jejich slohové a látkové proměny v dlouhodobé rukopisné tradici. Z tehdejších jeho prací si uchovaly význam monografie Vizantijsko-slavjanskije skazanija o sozdanii chrama sv. Sofii Caregradskoj (Odessa 1900), Poslanije starca Artemija XVI veka (Odessa 1906) a zvláště Žitije sv. Vasilija Novogo (Odessa 1913). Ani tehdy S. G. Vilinskij nezanedbával studium ruské literatury 18. a 19. století. Napsal několik drobných studií o ideálech M. V. Lomonosova, o životě a díle V. A. Ozerova a o poezii V. A. Žukovského.

Stojí za zmínku, že v oděském působení S. G. Vilinského byl jeho žákem na univerzitě i později vynikající sovětský literární medievalista akademik N. K. Gudzij. Ten často v rozhovoru s autorem těchto řádků vyslovoval svůj obdiv k svému bývalému učiteli.

V roce 1919 se S. G. Vilinskij uchýlil před občanskou válkou i s rodinou do Bulharska. Pobyl tu sice jen několik let, ale zato velmi těžkých. Učil na gymnáziích v Plevnu, Plovdivu a Sofii, kde též pracoval v Národní knihovně. Do jeho materiálně stísněných poměrů šťastně zasáhli profesori Václav Vondrák a Stanislav Souček. Zasloužili se o to, že S. G. Vilinskij byl pozván do Československa a jmenován v roce 1923 profesorem ruské literatury na brněnské univerzitě. Za svého pobytu v Bulharsku, vylíčeném v memoárech V Bolgarii 1920—1923 (Brno 1932), S. G. Vilinskij usilovně studoval současnou bulharskou literaturu. Napsal tu monografii o Petko Todorovovi (Brno 1933). K bulharské tematice se vracel i později, např. v stati K otázce francouzsko-bulharských literárních styků (Brno 1936).

Jmenováním profesorem na brněnské univerzitě v roce 1923 započala pro S. G. Vilinského třetí, brněnská perioda jeho života. Trvala bez šestileté přestávky za okupace téměř čtvrt století. Prof. S. G. Vilinskij tehdy přednášel, vedl semináře a zkoušel starou ruskou literaturu, ruskou literaturu 18. a 19. století a ruský folklór. Na podzim roku 1949 onemocněl a 15. ledna 1950 zemřel v pražském bytě svého syna Valerije. Za učitele a studenty naší univerzity se s ním rozloučili dnes už rovněž zesnulí slavisté prof. J. Kurz a prof. J. Bauer. V brněnském období převažovala ve vědecké práci S. G. Vilinského ruská literatura 19. století. Měla dva vrcholy. Prvním z nich byla monografie o M. Je. Saltykovu-Ščedrinovi (Brno 1928). Druhým kulminačním bodem pak zásluha o uchování a publikaci dopisů-autobiografií ruských spisovatelů českému literárnímu historikovi a překladateli ruské literatury Augustinu Vrzalovi (pseud. A. G. Stínovi). Vrzal tyto dopisy nutně potřeboval v letech 1893 až 1897, kdy psal své u nás dobře známé obsáhlé dějiny ruského písemnictví. Potom je někam odložil. Po třiceti letech, v roce 1928, navštívil ho v jeho působišti v Ostrovačicích u Brna S. G. Vilinskij a vyprosil si od něho zmíněné listy. A. Vrzal mu je zaslal s tímto doprovodným dopisem: „Vážený p. univ. profesore! Měl jsem velkou radost, že jsem našel dopisy, o nichž se při Vaší milé návštěvě mluvilo. Račte uveřejnit, co by se hodilo, a poté dopisy nabídnout archívu slovanského semináře univerzity brněnské, za což předem děkuje v úctě oddaný Augustin Vrzal, farář v Ostrovačicích. 23/7 1928.“

S. G. Vilinskij otiiskl v roce 1930 pouze tři dopisy, a to jeden list A. P. Čechova a dva listy V. G. Korolenka. Ostatní dopisy byly uveřejněny v našem časopise jedním z žáků S. G. Vilinského. Poměrně nedávno byla většina z nich přetištěna v sovětském odborném tisku. Dopis A. P. Čechova pak vyšel v sovětském akademickém vydání díla A. P. Čechova.

K oblíbeným ruským spisovatelům 19. století profesora S. G. Vilinského patřil I. S. Turgeněv a básníci pozdního romantismu A. K. Tolstoj, A. A. Fet a F. I. Tjutčev.

Profesor Sergij Grigorjevič Vilinskij svou činností učitelskou a publikační položil základy brněnské literárněvědné rusistice. Vychoval řadu pokračovatelů a žáků, kteří na něho stále s vděčností vzpomínají.